

●●●●●●●● **Het LEI-rapport 'In Perspectief. Over de toekomst van de Nederlandse agro-sector', dat eind vorig jaar is gepresenteerd, behandelt vooral de primaire sector. Maar het is ook behartigenswaardig voor de Nederlandse agrarische export. Een driegesprek met de coördinerend onderzoeker, Petra Berkhout (LEI), Jan Maarten Vrij (manager international dairy affairs, Nederlandse Zuivel Organisatie) en Nico van Ruiten (voorzitter LTO Glaskracht Nederland).**

LEI-rapport schetst agrocomplex in 2025

De toekomst van de Nederlandse agribusiness

Het perspectief dat het rapport schetst van de Nederlandse agrosector in 2025, komt samengevat hierop neer. De bijdrage van het agrocomplex aan de Nederlandse economie en de werkgelegenheid neemt af van bijna 11% naar 8,5%. Dit komt vooral door de snellere groei van de rest van de economie. Binnen de agrosector groeien verwerking en logistiek; het belang van primaire productie en toelevering daalt. Akkerbouw en tuinbouw groeien relatief; veehouderij zal dalen (20% krimp varkenshouderij).

Drijvende krachten (en dus ook kwetsbaarheden) zijn het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid van de Europese Unie (EU-GLB), ons nationale milieubeleid inzake mest en mineralen, de Kaderrichtlijn Water en de discussie over de (intensieve) veehouderij.

Betekenis voor agribusiness

Nico van Ruiten: "De Nederlandse agribusiness kun je allang niet meer los zien van de primaire sector. Als ik naar de tuinbouw kijk, er zijn bedrijven die terugwaarts en voorwaarts integreren, je kunt dat niet opknippen. Zonder voldoende omvang van de primaire bedrijven is geen succesvolle agribusiness mogelijk."

Wij hebben weinig ruimte, wonen met veel mensen dicht op elkaar, de productiekosten zijn hoog. Dan groeit het beeld van 'Joh, het is moeilijk voor die agrosector om zich in Nederland verder te ontwikkelen. Maar de laatste 20, 30 jaar bewijzen het tegenovergestelde. Juist omdat er erg veel – ook maatschappelijke – druk is, zijn we heel innovatief met oplossingen. Neem biologische gewasbescherming, dat is hier uitgevonden en daarin lopen we voor. Bij andere sectoren is het net zo. Dus als wereldwijd de structurele vraag naar agrarische producten omhoog gaat, is Nederland bij uitstek gepositioneerd om daar succesvol op in te spelen." Petra Berkhout vult aan: "In de varkenshouderij zie ik het grootste obstakel. Je zou willen dat de oplossingen en aanpak uit land- en tuinbouw ook daar voorhanden zijn."

Jan Maarten Vrij deelt Van Ruiten's optimisme: "Er zit veel power in de zuivelkolom. Wij hebben zoveel vakkennis en managementervaring in huis, zowel op het niveau van de boerderij als in de verwerking, dat maakt ons tot een heel efficiënte en sterke producent wereldwijd. Ondanks de hoge kosten produceren wij toch concurrerend voor de wereldmarkt."

Internationalisering

"Kijk, in de sector uitgangsmateriaal is internationalisering vanaf zo'n 50 jaar geleden opgekomen", zegt Van Ruiten. "Bij sierteeltveredeling is dat 20 à 25 jaar terug opgestart. Nederlandse tuinders gaan de komende 25 jaar internationaliseren, met een vestiging in China, of misschien de Verenigde Staten, als zij daar de beste zijn. Echter, op dit moment is de gemiddelde omvang van onze bedrijven nog te klein om die stap te zetten. Dit moet vergezeld worden door een reële marktstrategie."

Vrij: "Het valt niet mee om een zuivelsector op te zetten waar helemaal niets is. Dat heeft te maken met het benodigde vakmanschap, het moet je een beetje in de genen zitten. Ook in de toekomst is Nederland één van de belangrijke productiegebieden voor zuivel. Daarbij komt dat we nog maar aan het begin staan van het benutten van de honderden componenten van melk, als onderdeel van voedings- of geneesmiddelen en ook van 'functional foods'. Ook de zuivelexport zal dus toenemen."

Innovatie

"In de tuinbouw zie ik een model van open innovatie", aldus Van Ruiten. "Elke teler die iets toepast samen met zijn toeleverancier, doet dat net weer iets slimmer en beter dan de vorige. Met productie, toelevering en kennisinstellingen daar dicht bovenop, biedt dit model oplossingen voor energie, water, gewasbescherming enzovoort. Oplossingen die samen met die kennis over de hele wereld te vermarkten zijn."

Gegeven de tendens naar meer verduurzaming zullen op enig moment zwaardere eisen worden gesteld aan producten. Agroketens die duurzaamheid in al zijn facetten hebben geborgd, zijn de winnaars van de toekomst. Doe je niets, dan verlies je terrein."

'Agroketens die duurzaamheid geborgd hebben, zijn de winnaars van de toekomst'

Berkhout: "Grote landen, ook die in opkomst, krijgen hier ook mee te maken. Er is dus behoefte aan Nederlandse kennis en ervaring, waarmee wij ons voordeel kunnen doen."

Topsectoren

"Ik zou graag zien dat de topsector Agrofood daadwerkelijk invulling geeft aan mestverwerking en de discussie over intensieve veehouderij, zeg maar de megastallen. Wat is acceptabel voor ons als samenleving en wat niet. Megastallen kunnen top zijn in dierenwelzijn, maar het beeld van 'dierenfabrieken' overheerst", zegt Berkhout. Van Ruiten: "De topsector Tuinbouw & Uitgangsmateriaal maakt de slag naar meer marktgerichtheid, meer verduurzaming en meer internationalisering." Vrij ziet graag het stimuleren van groene productiemethoden in de landbouw als criterium voor toekenning van de vergroeningspremies onder het EU-GLB. Dit ondersteunt de doelen die de zuivelsector zichzelf gesteld heeft in de Duurzame Zuivelketen."

Kritieke succesfactor?

Van Ruiten: "Toegang tot onderzoek is cruciaal. In onze kleinschalige sector moeten onze tuinders de mogelijkheid behouden om gezamenlijk grensverleggend onderzoek te laten doen. Die komen elk individueel niet toe aan het grotere onderzoek dat multinationals doen. Als de productschappen worden afgeschaft, zou dit rampzalig zijn voor dit soort onderzoek." Vrij benadrukt: "Onze Europese collega's zijn jaloers op het Nederlandse productschappenmodel, gaan dit nu imiteren en dan zouden wij ermee stoppen?" Van Ruiten: "Dat zou een historische vergissing zijn evenals een trendbreuk voor de ontwikkeling van de agrosector." Berkhout, tot slot: "Juist dergelijk onderzoek kun je bij uitstek financieren via een productschap, omdat immers iedereen daar verplicht aan bijdraagt."

Hans van der Lee

.....
 Vl.n.r. Jan Maarten Vrij (NZO), Nico van Ruiten (LTO Noord Glaskracht) en Petra Berkhout (LEI).
 Foto's: Jeroen van der Meyde
